

**KONFERENCJA W SPRAWIE PRZYSTĄPIENIA
DO UNII EUROPEJSKIEJ
– REPUBLIKA MOŁDAWII –**

**Bruksela, 12 czerwca 2026 r.
(OR. en)**

AD 19/26

LIMITE

CONF-MD 2

DOKUMENT AKCESYJNY

Dotyczy: WSPÓLNE STANOWISKO UNII EUROPEJSKIEJ
– Klaster 1: Kwestie podstawowe

NEGOCJACJE AKCESYJNE

Republika Mołdawii

WSPÓLNE STANOWISKO UE

(w następstwie stanowiska negocjacyjnego Mołdawii AD 17/26 CONF-MD 1)

Klaster negocjacyjny: 1

Kwestie podstawowe

w tym Funkcjonowanie instytucji demokratycznych, Reforma administracji publicznej, rozdział 23 – Wymiar sprawiedliwości i prawa podstawowe, rozdział 24 –Sprawiedliwość, wolność i bezpieczeństwo, Kryteria gospodarcze, rozdział 5 – Zamówienia publiczne, rozdział 18 – Statystyka, rozdział 32 – Kontrola finansowa

Niniejsze stanowisko Unii Europejskiej jest oparte na jej ogólnym stanowisku na konferencję akcesyjną z udziałem Mołdawii (AD 11/24 CONF-MD 2) i podlega zasadom negocjacyjnym zatwierdzonym podczas tej konferencji, a zwłaszcza zasadom następującym:

- opinie wyrażone przez Mołdawię lub UE na temat danego rozdziału negocjacyjnego w żaden sposób nie będą przesądzać o stanowisku, jakie może zostać przyjęte w sprawie innych rozdziałów;
- porozumień – nawet częściowych – osiągniętych w trakcie negocjacji nad poszczególnymi rozdziałami nie należy uznawać za ostateczne, dopóki nie zostanie osiągnięte ogólne porozumienie dotyczące wszystkich rozdziałów;
- jak również wymogom określonym w pkt 5, 11, 12, 32, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 49 i 51 ram negocjacyjnych.

UE zachęca Mołdawię, by kontynuowała proces dostosowywania ustawodawstwa do unijnego dorobku prawnego oraz by skutecznie wdrażała i egzekwowała ten dorobek, a także – ogólnie – by jeszcze przed przystąpieniem do UE opracowała strategię i instrumenty, które będą możliwie najbliższe unijnym strategiom i instrumentom.

UE odnotowuje, że w swoim stanowisku (AD 17/26 CONF-MD 1) Mołdawia akceptuje unijny dorobek prawny objęty klastrem 1 obowiązujący na dzień 3 czerwca 2026 r. oraz że będzie ona gotowa do wdrożenia go przed datą przystąpienia do Unii Europejskiej.

1. Funkcjonowanie instytucji demokratycznych

UE odnotowuje, że w swoim porządku konstytucyjnym Mołdawia ustanowiła fundamenty **państwa demokratycznego** oraz że dąży do konsolidacji swoich instytucji demokratycznych. UE uważa, że ramy prawne i instytucjonalne umożliwiają zorganizowanie demokratycznych wyborów. UE zwraca się do Mołdawii, aby uwzględniła pozostałe zalecenia OBWE/ODIHR oraz dalej dostosowywała swoje przepisy do prawodawstwa UE oraz międzynarodowych i europejskich norm. Kluczowe obszary wymagające poprawy obejmują przepisy dotyczące reklamy politycznej i mediów podczas kampanii wyborczych – w szczególności ramy prawne i mechanizmy nadzoru nad mediami internetowymi – oraz ochronę dziennikarzy przed zastraszaniem i atakami. UE przyjmuje do wiadomości, że niedawne usprawnienia w zakresie finansowania partii politycznych i kampanii zwiększyły ogólną przejrzystość. Konieczne są dalsze wysiłki, w tym wzmocnienie zdolności i zasobów Centralnej Komisji Wyborczej. UE odnotowuje, że Mołdawia zamierza zwiększyć odporność swoich procesów wyborczych na ingerencję zagraniczną, koncentrując się na walce z praniem pieniędzy i regulowaniu finansowania kampanii.

UE zauważa, że rola **parlamentu** Mołdawii uległa wzmocnieniu. UE podkreśla, że konieczne są dalsze wysiłki na rzecz zwiększenia przejrzystości, rozliczalności, uczciwości i ogólnej skuteczności. Obejmuje to poprawę wyników w zakresie nadzoru parlamentarnego nad niezależnymi instytucjami oraz zapewnienie terminowego i kompleksowego publikowania działań i decyzji parlamentarnych, a także projektów ustaw i towarzyszących im dokumentów. Przyjęcie kodeksu regulującego organizację i działalność parlamentu oraz przepisów w zakresie etyki umożliwi dalszą poprawę skuteczności funkcjonowania tej instytucji i zwiększenie uczciwości posłów.

UE podkreśla, że ogólnie rzecz biorąc, istnieją prawne, regulacyjne i instytucjonalne ramy działania **organizacji społeczeństwa obywatelskiego**. UE odnotowuje plany Mołdawii dotyczące skutecznego zapewnienia ochrony organizacji społeczeństwa obywatelskiego i obrońców praw człowieka, w tym poprzez dostosowanie krajowych przepisów do unijnego dorobku prawnego dotyczącego strategicznych powództw zmierzających do stłumienia debaty publicznej (SLAPP). UE podkreśla znaczenie ciągłych wysiłków na rzecz dalszej poprawy jakości i przejrzystości procesów konsultacji publicznych, tak aby stały się one bardziej systematyczne i rzeczowe.

2. Reforma administracji publicznej

UE odnotowuje, że mołdawskie **strategiczne ramy** reformy administracji publicznej są częściowo dostosowane do norm unijnych. UE zwraca się do Mołdawii o wzmocnienie istniejących ram w zakresie mechanizmów monitorowania, sprawozdawczości i przeglądu, a także stabilności finansowej. UE zwraca się do Mołdawii, by zaktualizowała swoją strategię w świetle najnowszej oceny reformy administracji publicznej przygotowanej przez OECD/SIGMA oraz przyjęcia planu wzrostu gospodarczego dla Mołdawii, odpowiednio wcześniej przed aktualnie przewidzianym przeglądem śródkresowym.

UE odnotowuje, że mołdawskie normy dotyczące **kształtowania i koordynowania polityki** są częściowo dostosowane do norm unijnych. UE zauważa ponadto, że główne wyzwania dotyczą uwzględniania polityki związanej z przystąpieniem do UE w ramach ogólnego planowania działań rządowych, jasnego podziału zadań w tym zakresie między centrum rządu a ministerstwami oraz budowania zdolności ministerstw do systematycznego nadzorowania wdrażania polityki i stosowania regularnych konsultacji i podejścia opartego na dowodach w procedurach decyzyjnych. Aby ograniczyć ryzyko związane z powszechnym przyspieszeniem transpozycji prawa unijnego, UE zwraca się do Mołdawii, by podjęła wysiłki na rzecz systematycznego monitorowania wdrażania niedawno przyjętych przepisów i zapewnienia, aby jakość stanowienia prawa i zaufanie zainteresowanych stron nie zostały osłabione.

UE odnotowuje, że mołdawskie normy dotyczące **zarządzania zasobami kadrowymi w służbie publicznej** są częściowo dostosowane do norm unijnych. UE podkreśla, że należy wzmocnić ogólną strukturę rekrutacji i rozwoju kariery w oparciu o osiągnięcia, zgodnie z zasadami przejrzystości i konkurencyjności. UE podkreśla ponadto, że kluczowa reforma regulacyjna musi koncentrować się na solidnej klasyfikacji stanowisk w służbie cywilnej oraz na ograniczeniu fragmentacji ram prawnych mających zastosowanie do agencji i organów publicznych. Obowiązki najwyższych rangą urzędników służby cywilnej w procesach zarządzania zasobami kadrowymi muszą zostać jasno zdefiniowane i skonsolidowane w sposób, który zapewni, by rekrutacje, awanse, przeniesienia i zwolnienia były przeprowadzane w sposób przejrzysty, obiektywny i oparty na osiągnięciach oraz by istniała stabilna, skonsolidowana i przejrzysta struktura siatki płac wspierająca te procesy.

UE odnotowuje niski stopień dostosowania Mołdawii do unijnych norm w dziedzinie **aspektów organizacyjnych i rozliczalności**. UE zwraca się do Mołdawii, by skonsolidowała wdrażanie przepisów w celu zapewnienia rozliczalności instytucji publicznych względem niezależnych instytucji nadzoru, a także względem poszczególnych osób wnoszących skargi. UE odnotowuje, że mołdawskie przepisy nie są obecnie dostosowane do unijnych przepisów dotyczących interoperacyjności systemów zarządzania i transgranicznego świadczenia usług cyfrowych oraz że są one częściowo dostosowane do unijnych norm UE w dziedzinie **świadczenia usług**. UE podkreśla, że należy zwiększyć ogólną skuteczność administracji elektronicznej, zwłaszcza ze względu na niski odsetek aktywnych użytkowników w społeczeństwie. UE zaznacza ponadto, że w Mołdawii należy dalej rozwijać – w oparciu o początkowe dobre postępy – usługi publiczne zorientowane na użytkownika za pośrednictwem systemu punktów kompleksowej obsługi, w szczególności poprzez należyte zarządzanie jakością, aby zapewnić wysoką jakość świadczenia usług w całym kraju. UE zauważa, że europejskie ramy interoperacyjności są częściowo dostosowane do unijnych norm dotyczących systemu zarządzania finansami publicznymi i że istnieją w tym zakresie dobrze ugruntowane ramy prawne i instytucjonalne.

UE odnotowuje, że mołdawskie przepisy są częściowo dostosowane do unijnych norm dotyczących **zarządzania finansami publicznymi** i że Mołdawia dysponuje w tym zakresie dobrze ugruntowanymi ramami prawnymi i instytucjonalnymi. UE zwraca się do Mołdawii, by zapewniła wdrożenie swoich przepisów w praktyce i wzmocniła swoje zdolności w celu zapewnienia przejrzystego i skutecznego wykorzystywania środków publicznych. UE podkreśla, jak ważne jest, by Mołdawia wzmocniła swoje średniookresowe ramy budżetowe za pomocą wiarygodnych prognoz finansowych i by zwiększyła zdolności instytucjonalne w zakresie skutecznego monitorowania ryzyka fiskalnego. UE zwraca się do Mołdawii, by udoskonaliła zarządzanie inwestycjami publicznymi zgodnie podejściem opartym na jednolitym wykazie priorytetowych projektów. UE zwraca się do Mołdawii, by wzmocniła zdolności w zakresie zasobów kadrowych w organach administracyjnych zajmujących się zarządzaniem finansami publicznymi, aby zapewnić efektywną wypłatę unijnego finansowania i zwiększyć swoje dochody budżetowe. UE zachęca Mołdawię do zwiększenia przejrzystości i nadzoru nad procesem budżetowym, w szczególności poprzez zapewnienie terminowego i regularnego publicznego udostępniania danych fiskalnych dla wszystkich podsektorów sektora instytucji rządowych i samorządowych zgodnie z wymogami ESA 2010. UE zachęca Mołdawię do utworzenia niezależnej instytucji fiskalnej, aby zapewnić i monitorować przestrzeganie polityki fiskalnej w tym kraju.

3. Rozdział 23 –Wymiar sprawiedliwości i prawa podstawowe

UE podkreśla, że mołdawskie ramy ustawodawcze i instytucjonalne są częściowo dostosowane do unijnego dorobku prawnego i odnośnych norm europejskich w zakresie **funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości**. UE z zadowoleniem odnotowuje toczące się ambitne procedury weryfikacji osób zajmujących najwyższe stanowiska sędziowskie i prokuratorskie; procedury te mają wzmocnić **niezależność**, bezstronność, rozliczalność, efektywność i profesjonalizm wymiaru sprawiedliwości. Mołdawia powinna nadal czynić znaczne postępy w tym zakresie, przy stałym finansowaniu ze strony UE.

UE odnotowuje, że Mołdawia dysponuje ramami prawnymi i instytucjonalnymi, które zapewniają solidne uregulowanie kwestii **rozliczalności**, natomiast konieczne są dalsze usprawnienia, aby zharmonizować przepisy dyscyplinarne w obrębie całego wymiaru sprawiedliwości i zapewnić ich wdrożenie. UE podkreśla, że Mołdawia powinna nadal czynić postępy i wykazać się solidnymi wynikami w zakresie zapewniania stałej rozliczalności i uczciwości w systemie sądownictwa na wszystkich szczeblach. UE zachęca Mołdawię do dalszego wzmocnienia zdolności, jakości, przejrzystości i efektywności autonomicznych organów zarządzania, Najwyższej Rady Sądownictwa i Najwyższej Rady Prokuratorów oraz ich wyspecjalizowanych organów. Należy zapewnić spójny, przejrzysty, niezależny, konkurencyjny i oparty na osiągnięciach proces mianowania zweryfikowanych członków kluczowych organów sądowych i prokuratorskich. UE podkreśla, że Mołdawia powinna zwiększyć autonomię proceduralną prokuratorów, w tym poprzez zapewnienie efektywnego mechanizmu odwoławczego od instrukcji i decyzji o przeniesieniu wydawanych przez przełożonych, oraz wzmocnić system losowego przydzielania spraw sędziom i prokuratorom zgodnie z normami europejskimi. UE z zadowoleniem odnotowuje, że Mołdawia niedawno zaktualizowała ramy prawne procedur konstytucyjnych, i zwraca się do niej, by zapewniła ich wdrożenie zgodnie z normami europejskimi.

Zmiany ram prawnych i instytucjonalnych poprawiły **jakość** systemu sądowego kładą nacisk na potrzebę konsekwentnego zapewniania dostępności, jakości i efektywności wymiaru sprawiedliwości. UE zwraca się do Mołdawii, by obsadziła wolne stanowiska i opracowała strategię w zakresie zasobów kadrowych wymiaru sprawiedliwości, obejmującą kompleksową reformę wynagrodzeń. Oczekuje się, że wdrożone zostaną mapy organizacji sądów i prokuratur oraz że poczynione zostaną postępy w zakresie cyfryzacji i poprawy funkcjonowania Krajowego Instytutu Sprawiedliwości, zgodnie z zaleceniami z wzajemnej oceny TAIEX. Jeżeli chodzi o **efektywność**, Mołdawia powinna skrócić czas trwania postępowań sądowych, poprawić wskaźniki zamykanych spraw, zmniejszyć zaległości w rozpatrywaniu spraw i promować stosowanie alternatywnych mechanizmów rozstrzygania sporów.

UE odnotowuje, że mołdawskie ramy ustawodawcze i instytucjonalne dotyczące **zwalczania korupcji** są częściowo dostosowane do unijnego dorobku prawnego. Mołdawia powinna zapewnić wystarczające zdolności instytucjonalne wyspecjalizowanych instytucji antykorupcyjnych i innych właściwych instytucji odpowiedzialnych za walkę z korupcją oraz wzmocnić ich niezależność i współpracę międzyinstytucjonalną. UE odnotowuje plany Mołdawii dotyczące dalszego wzmocnienia systemu sądowniczego i prokuratorskiego w dziedzinie zwalczania korupcji zgodnie unijnymi normami, w tym poprzez ustanowienie wyspecjalizowanych paneli antykorupcyjnych. UE podkreśla, że Mołdawia musi poczynić dalsze postępy w osiągnięciu solidnych wyników, jeśli chodzi o dochodzenia, ściganie i wydawanie prawomocnych wyroków skazujących w sprawach dotyczących korupcji, w szczególności w sprawach o korupcję na wysokim szczeblu. Mołdawia powinna ponadto wykazać wiarygodną i konsekwentną praktykę wszczynania równoległych dochodzeń finansowych, w tym zajmowania i ostatecznej konfiskaty mienia. Jeśli chodzi o wdrażanie, Mołdawia musi poczynić dalsze postępy w zakresie walki z bezkarnością i deoligarchizacji. UE zwraca się do Mołdawii, by dalej wzmocniała koordynację i efektywność ram zapobiegania korupcji, w tym poprzez systematyczne i skuteczne wdrażanie zaleceń Grupy Państw Przeciwko Korupcji (GRECO) działającej w ramach Rady Europy oraz zaleceń OBWE/ODIHR i OECD, zapewnienie dalszego dostosowania do unijnego dorobku prawnego w dziedzinie ochrony sygnalistów oraz wzmocnienie systemu deklaracji majątkowych. UE zwraca się ponadto do Mołdawii, by stale wdrażała ramy polityki antykorupcyjnej, obejmującej włączanie działań antykorupcyjnych do głównego nurtu, specjalne oceny i dostosowane do kontekstu konkretne środki ukierunkowane na walkę z korupcją w najbardziej narażonych na nią sektorach, takich jak zamówienia publiczne, przedsiębiorstwa państwowe, cła i podatki, wymiar sprawiedliwości i organy ścigania, infrastruktura.

UE odnotowuje, że mołdawskie ramy prawne i instytucjonalne są częściowo dostosowane do unijnego dorobku prawnego i norm europejskich, jeżeli chodzi o **prawa podstawowe**; UE podkreśla, że wdrażanie musi zostać usprawnione, tak aby zagwarantować wszystkim możliwość korzystania z praw podstawowych w praktyce – należy m.in. w większym stopniu wykonywać wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz zwiększyć zdolności niezależnych instytucji ds. praw podstawowych, w tym w celu zapewnienia realizacji planu działania na rzecz praw człowieka.

UE odnotowuje, że w kwestii zapobiegania torturom oraz niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu oraz w kwestii **systemu więziennictwa** zasadniczo istnieją krajowe ramy prawne i instytucjonalne, ale niektóre aspekty nie są zgodne z normami europejskimi w tej dziedzinie. UE odnotowuje zobowiązanie Mołdawii do dalszej poprawy warunków panujących w więzieniach. UE podkreśla, że należy podjąć starania, aby wykonać wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w tej dziedzinie i zrealizować zalecenia europejskiego komitetu ds. zapobiegania torturom poprzez rozwiązanie problemu przeludnienia, braku odpowiednich usług medycznych, złych warunków bytowych, przemocy wśród więźniów oraz nieformalnego systemu hierarchii wśród osób osadzonych.

UE zauważa, że jeśli chodzi o **ochronę danych osobowych**, ramy prawne Mołdawii są w dużej mierze dostosowane do ogólnego rozporządzenia o ochronie danych. Konieczne są dalsze starania na rzecz pełnego dostosowania ram prawnych do dyrektywy o ochronie danych w sprawach karnych oraz wzmocnienia zdolności Krajowego Centrum Ochrony Danych.

UE odnotowuje, że mołdawskie ramy prawne i instytucjonalne są zapewnione w kwestii **wolności wypowiedzi**, ale wymagają dalszego dostosowania do unijnego dorobku prawnego i norm europejskich w dziedzinie mediów. UE odnotowuje, że Mołdawia zamierza dostosować swoje przepisy do unijnej dyrektywy i zalecenia w sprawie zwalczania wykorzystywania strategicznych powództw zmierzających do stłumienia debaty publicznej (SLAPP) oraz kontynuować wysiłki na rzecz dostosowania swoich przepisów do dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych z 2018 r. oraz do europejskiego aktu o wolności mediów i aktu o usługach cyfrowych. UE podkreśla, że należy poprawić przejrzystość mechanizmu zawieszania licencji na usługi medialne ustanowionego na mocy zmian do ustawy o inwestycjach strategicznych i dostosować go do norm unijnych i międzynarodowych. UE podkreśla ponadto, że Mołdawia powinna kontynuować wysiłki na rzecz wzmocnienia zdolności Rady Audiowizualnej oraz stabilności ekonomicznej i finansowej oraz niezależności nadawcy publicznego, a także zwiększyć przejrzystość własności mediów i skuteczność operacyjną Centrum Komunikacji Strategicznej i Zwalczania Dezinformacji. UE podkreśla, że Mołdawia powinna zapewnić dziennikarzom ochronę przed wszelkimi formami zastraszania oraz zapewnić skuteczne i efektywne egzekwowanie prawa, a następnie przekazywanie do sądu spraw dotyczących przemocy wobec dziennikarzy, ich zastraszania i nękania. UE zwraca się Mołdawii, by kontynuowała umacnianie praw do wolności zrzeszania się i wolności zgromadzeń zgodnie z normami unijnymi i europejskimi.

Jeśli chodzi o **równouprawnienie płci i niedyskryminację**, w którym to obszarze mołdawskie przepisy są częściowo dostosowane do unijnego dorobku prawnego, UE odnotowuje, że Mołdawia planuje dostosować swoje przepisy do unijnych dyrektyw w sprawie minimalnych norm dla organów ds. równości. UE kładzie nacisk na zapewnienie pełnego dostosowania krajowych przepisów do unijnego dorobku prawnego dotyczącego równouprawnienia płci i zwalczania przemocy wobec kobiet oraz przemocy domowej. UE zaleca też poprawę koordynacji międzyinstytucjonalnej w zakresie równości płci, w tym pod kątem uwzględniania aspektu płci. UE odnotowuje plany Mołdawii dotyczące rozszerzenia i udoskonalenia specjalistycznych usług wsparcia dla ofiar przemocy, podkreślając przy tym, jak ważne jest zapewnienie ich stałej dostępności i trwałości. UE podkreśla, że należy dostosować krajowe przepisy do unijnych przepisów w zakresie równości i niedyskryminacji. UE zwraca też uwagę na potrzebę poprawy wdrażania przepisów służących zwalczaniu dyskryminacji, a także na potrzebę zwiększenia zdolności Rady ds. Równości w zakresie egzekwowania prawa. Zachęca się Mołdawię do zapewnienia gromadzenia danych na temat dyskryminacji, z podziałem na rodzaje uprzedzeń i przestępstw oraz z uwzględnieniem orientacji seksualnej i tożsamości płciowej. UE odnotowuje, że Mołdawia planuje wdrożyć znormalizowany system gromadzenia i analizowania danych dotyczących zapobiegania przemocy wobec kobiet i jej zwalczania, zgodnie z unijną metodyką. UE zwraca się do Mołdawii, by zlikwidowała luki w dostosowaniu swoich przepisów do decyzji ramowej w sprawie zwalczania pewnych form i przejawów rasizmu i ksenofobii za pomocą środków prawnokarnych.

Jeżeli chodzi o prawa **osób z niepełnosprawnościami**, UE odnotowuje, że Mołdawia planuje dostosować swoje przepisy do unijnego dorobku prawnego, w tym w dziedzinie dostępności. UE podkreśla, że konieczne są działania służące wdrożeniu europejskich i międzynarodowych norm w tej dziedzinie, w tym Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, w szczególności aby wyeliminować dyskryminację, wspierać prawa osób z niepełnosprawnościami i dostępność usług publicznych i środowiskowych, przyspieszyć deinstytucjonalizację, promować dostęp do edukacji i zatrudnienia oraz przechodzenie na system oceny niepełnosprawności oparty na prawach człowieka.

UE zwraca się do Mołdawii, by utrzymała i wzmocniła ochronę **praw dziecka** poprzez dalsze dostosowanie krajowych przepisów do unijnego dorobku prawnego i odpowiednich norm europejskich w zakresie wymiaru sprawiedliwości przyjaznemu dziecku oraz poprzez zapewnienie zintegrowanego systemu ochrony dziecka. UE zauważa, jak ważne jest, by Mołdawia poczyniła zdecydowane postępy w procesie deinstytucjonalizacji opieki nad dziećmi pozbawionymi opieki rodzicielskiej i nad dziećmi z niepełnosprawnościami, w poprawie usług opieki środowiskowej i rodzinnej dla dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji oraz w zapewnianiu dostępności wysokiej jakości, zdezagregowanych i aktualnych danych na temat dzieci mających kontakt z prawem i dzieci znajdujących się w różnego rodzaju placówkach. UE odnotowuje, że Mołdawia planuje zwiększyć liczbę lokalnych specjalistów ds. ochrony dziecka w całym kraju oraz zapewnić specjalistyczne szkolenia dla pracowników mających kontakt z dziećmi.

UE zauważa, że konieczne są dalsze wysiłki w celu dostosowania przepisów do unijnego dorobku prawnego w dziedzinie praw procesowych osób podejrzanych i oskarżonych w postępowaniach karnych oraz praw ofiar przestępstw, w tym praw dzieci. W szczególności Mołdawia powinna udoskonalić koncepcję ochrony przed wtórną i ponowną wiktyimizacją, tak by nie ograniczała się ona tylko do ofiar niektórych rodzajów przestępstw. UE przyjmuje do wiadomości plany Mołdawii dotyczące ustanowienia minimalnych norm w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz kompensaty dla ofiar przestępstw.

UE odnotowuje, że ramy prawne Mołdawii chronią **prawa osób należących do mniejszości**, i podkreśla, że należy stale zwracać uwagę na prawa tych osób. UE odnotowuje, że Mołdawia zamierza kontynuować wysiłki na rzecz poprawy dostępności i jakości nauczania w języku rumuńskim oraz nauczania tego języka w ramach edukacji publicznej, a także promowania języków mniejszości narodowej.

UE podkreśla, że Mołdawia musi zapewnić pełne dostosowanie swoich ram ustawodawczych do unijnego dorobku prawnego, tak aby zagwarantować możliwość pełnego korzystania z **praw wynikających z obywatelstwa UE** w momencie przystąpienia do UE.

4. Rozdział 24 – Sprawiedliwość, wolność i bezpieczeństwo

UE podkreśla, że ukraińskie ramy prawne w dziedzinie **walki z poważną i zorganizowaną przestępczością oraz współpracy organów ścigania** są częściowo dostosowane do unijnego dorobku prawnego, oraz przyjmuje do wiadomości kroki podjęte przez Mołdawię w celu dalszego dostosowania przepisów do unijnego dorobku prawnego w tej dziedzinie. UE odnotowuje, że ramy strategiczne Mołdawii są zgodne ze strategicznymi priorytetami UE oraz że Mołdawia regularnie przeprowadza analizy zagrożeń i oceny ryzyka, aby wspierać kształtowanie polityki w oparciu o dowody. UE zwraca się do Mołdawii, by wzmocniła koordynację i monitorowanie wdrażania tych ram strategicznych. UE zachęca do zacieśnienia współpracy między mołdawskimi organami ścigania i organami sądowymi a państwami członkowskimi UE, CEPOL-em, Europolem i Eurojustem, a także do dalszego zwiększania udziału Mołdawii w europejskiej multidyscyplinarnej platformie przeciwko zagrożeniom przestępstwami (EMPACT). UE podkreśla także, że należy rozważyć dalsze działania na rzecz konsolidacji wykazywanych solidnych wyników w prowadzeniu dochodzeń i ściganiu oraz wydawaniu prawomocnych wyroków skazujących we wszystkich obszarach poważnej i zorganizowanej przestępczości, w tym prania pieniędzy, a także wyników w zajmowaniu i konfiskacie mienia w tym kontekście. UE odnotowuje, że reakcja organów ścigania na przestępczość zorganizowaną, zwłaszcza prowadzenie dochodzeń w sprawie siatek przestępczych wysokiego ryzyka, musi być bardziej proaktywna i systematyczna. UE podkreśla, że Mołdawia powinna wzmocnić swoje zdolności operacyjne i analityczne, w tym w odniesieniu do wiedzy kryminalistycznej i działań policyjnych z wykorzystaniem danych wywiadowczych, w szczególności poprzez opracowanie efektywnego gromadzenia, analizowania i rozpowszechniania danych wywiadowczych zgodnie z najwyższymi standardami. UE podkreśla również, że Mołdawia powinna wykazać wiarygodną i systematyczną praktykę wszczynania dochodzeń finansowych w przypadku przestępczości zorganizowanej i prania pieniędzy, prowadząc do zwiększenia liczby przypadków zajmowania i konfiskaty mienia, i przyjmuje do wiadomości zobowiązanie podjęte w tym zakresie przez Mołdawię. UE zwraca się do Mołdawii, by nie tylko częściej wykorzystywała dochodzenia finansowe, ale także by rozwijała zdolności w zakresie prowadzenia złożonych spraw finansowych. Mołdawia powinna również wzmocnić swój system odzyskiwania mienia, w tym odpowiednie organy krajowe, takie jak krajowe biuro ds. odzyskiwania mienia i zarządzania mieniem. UE odnotowuje, że Mołdawia powinna zapewnić instytucjom zwalczającym przestępczość zorganizowaną odpowiednie zasoby oraz poprawić koordynację międzyinstytucjonalną w zakresie wykrywania i zwalczania przestępczości.

UE zauważa, że ściganie prania pieniędzy jako samodzielnego przestępstwa i prania dochodów z własnych przestępstw jest uwzględnione w ustawodawstwie Mołdawii, ale jego praktyczne wdrożenie pozostaje wyzwaniem. Należy znacznie poprawić wyniki w zakresie wyroków skazujących. Mołdawia powinna zapewnić, by odpowiednie przepisy dotyczące dochodzeń i kryminalizacji prania pieniędzy i finansowania terroryzmu były zgodne z unijnym dorobkiem prawnym i normami międzynarodowymi, np. normami stosowanymi przez Grupę Specjalną ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy i MONEYVAL.

UE zwraca się do Mołdawii, aby przyjęła wszystkie niezbędne przepisy i środki wykonawcze z myślą o pełnym dostosowaniu do unijnego dorobku prawnego w obszarze **cyberprzestępczości** i przystąpiła do drugiego dodatkowego protokołu do konwencji budapesztańskiej w celu skutecznego zwalczania cyberprzestępczości. Mołdawia powinna również wykazać solidne wyniki, jeśli chodzi o zapobieganie cyberprzestępczości i jej zwalczanie, szczególnie poprzez udoskonalenie narzędzi i sprzętu, w tym technik kryminalistycznych, na potrzeby prowadzenia dochodzeń dziedzinie cyberprzestępczości. Mołdawia powinna również zinstytucjonalizować współpracę między Agencją ds. Cyberbezpieczeństwa a Centrum ds. Zwalczania Cyberprzestępczości.

UE odnotowuje, że Mołdawia planuje zwiększyć swoje zdolności w zakresie prowadzenia dochodzeń dotyczących **niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych, w tym w internecie**, oraz ścigania tych przestępstw, oraz że planuje w pełni dostosować swoje ramy regulacyjne do unijnego dorobku prawnego w tej dziedzinie, a także wzmocnić środki ochrony dzieci. UE zachęca Mołdawię, by zwróciła szczególną uwagę na ochronę dzieci przed niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych w internecie i poza nim oraz na działania służące zapobieganiu temu procederowi (w tym działania zapobiegające ponownej wiktyimizacji), a także na zajęcie się tą kwestią.

UE odnotowuje, że Mołdawia bardzo aktywnie uczestniczy w działaniach w zakresie broni palnej w ramach EMPACT, co przyniosło pozytywne rezultaty w zwalczaniu **nielegalnego handlu bronią palną**. UE zauważa również, że Mołdawia przeprowadziła korzystne reformy instytucjonalne w postaci powołania krajowej komisji ds. broni strzeleckiej i lekkiej oraz ustanowienia krajowych punktów kontaktowych ds. broni palnej; zwraca się do Mołdawii, by podjęła prace umożliwiające tym organom rozpoczęcie działalności. UE odnotowuje również, że Mołdawia planuje przyjąć specjalne ramy strategiczne w dziedzinie broni palnej, wzmocnić zdolności organów ścigania w zakresie reagowania na zagrożenia związane z bronią palną, poprawić zdolności w zakresie analizy kryminalistycznej na potrzeby dochodzeń dotyczących broni palnej oraz poprawić bezpieczeństwo i ochronę zapasów broni.

UE podkreśla, że w kontekście **handlu ludźmi** Mołdawia jest krajem pochodzenia, tranzytu i przeznaczenia i musi silniej przeciwdziałać temu zjawisku, zwracając uwagę na wczesne rozpoznanie potencjalnych ofiar i ochronę ofiar, w tym poprzez wzmocnienie środków w zakresie udzielania pomocy i schronienia, a także środków ochrony socjalnej. W tym względzie UE przyjmuje do wiadomości zobowiązanie Mołdawii do zwiększenia zdolności instytucjonalnych w zakresie ochrony ofiar. UE podkreśla, że Mołdawia jeszcze nie wykazała solidnych wyników w proaktywnym prowadzeniu dochodzeń i ściganiu oraz wydawaniu prawomocnych wyroków skazujących w tym obszarze.

UE odnotowuje, że mołdawskie ramy prawne są częściowo dostosowane do unijnego dorobku prawnego w dziedzinie narkotyków, i zachęca Mołdawię do zapewnienia pełnego dostosowania. UE podkreśla, że **współpraca antynarkotykowa** mołdawskich organów ścigania z ich odpowiednikami z państw członkowskich UE, Europolem i Agencją UE ds. Narkotyków (EUDA) przebiega dobrze. UE zauważa, że Mołdawia powinna w ścisłej współpracy z EUDA dalej usprawniać gromadzenie danych na temat wszystkich wskaźników związanych z narkotykami i zintensyfikować współpracę operacyjną, m.in. w ramach EMPACT i z Europolem, w celu zwalczania handlu narkotykami. UE zwraca się do Mołdawii, by przyjęła kompleksowe ramy strategiczne w dziedzinie narkotyków, które uwzględniałyby zarówno działania zapobiegawcze, oraz ograniczanie zarówno podaży, jak i popytu, a także szkody związane z używaniem narkotyków. UE odnotowuje także, że Mołdawia planuje wprowadzić w życie ramy instytucjonalne, w szczególności wzmacniając centrum monitorowania narkotyków oraz ustanawiając operacyjny krajowy system wczesnego ostrzegania umożliwiającego wymianę informacji o nowych substancjach psychoaktywnych. UE podkreśla, że oprócz dostosowania ram ustawodawczych i strategicznych do unijnego dorobku prawnego kluczowe znaczenie będzie miało wykazanie przez Mołdawię solidnych wyników w konfiskowaniu narkotyków, ściganiu i wydawaniu wyroków skazujących w sprawach związanych z narkotykami, a także systematycznym konfiskowaniu mienia pochodzącego z przestępstwa i szybkim niszczeniu skonfiskowanych narkotyków. UE zwraca się również do Mołdawii, by zwiększyła zdolności w zakresie kryminalistyki i by dalej rozwijała zdolności w zakresie działań ograniczających popyt na narkotyki.

UE odnotowuje, że Mołdawia dysponuje strategicznymi, prawnymi i instytucjonalnymi ramami **zwalczania terroryzmu**; ramy te należy zmienić, tak aby były w pełni dostosowane do unijnego dorobku prawnego. UE zauważa, że należy zwiększyć współpracę regionalną oraz wymianę informacji szczególnie chronionych z Europolem i państwami członkowskimi. UE zwraca się do Mołdawii, by przyjęła strategiczne ramy poświęcone walce z terroryzmem, a także strategię zapobiegania i przeciwdziałania radykalizacji postaw i brutalnemu ekstremizmowi. UE odnotowuje ponadto, że Mołdawia zamierza zająć się kwestią treści o charakterze terrorystycznym w internecie poprzez dostosowanie swoich ram prawnych do unijnego dorobku prawnego, a także że zobowiązuje się do uregulowania wprowadzania do obrotu i wykorzystywania prekursorów materiałów wybuchowych. UE podkreśla, że konieczne są dalsze prace, aby przeciwdziałać finansowaniu terroryzmu i praniu pieniędzy, w szczególności poprzez wzmocnienie zdolności organów ścigania w zakresie dochodzeń finansowych i prania pieniędzy. UE odnotowuje, że Mołdawia zobowiązuje się do **ochrony infrastruktury krytycznej i zwiększenia odporności swoich podmiotów krytycznych**, np. poprzez przyjęcie strategii na rzecz odporności, identyfikację podmiotów krytycznych i ustanowienie ram instytucjonalnych. Mołdawia powinna również przeprowadzać oceny ryzyka w sektorach objętych tym dorobkiem prawnym.

UE odnotowuje, że mołdawskie ustawodawstwo przewiduje podstawowe zasady **współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, cywilnych i handlowych** i że Mołdawia przystąpiła do wielu odnośnych międzynarodowych konwencji; zauważa jednak, że konieczne jest dalsze dostosowywanie przepisów do unijnego dorobku prawnego, szczególnie w odniesieniu do doręczania dokumentów i przeprowadzania dowodów, mediacji, spraw rodzinnych i dziedziczenia, niewypłacalności i pomocy prawnej. UE odnotowuje, że Mołdawia planuje ratyfikację kilku pozostałych odnośnych konwencji międzynarodowych w dziedzinie współpracy wymiarów sprawiedliwości. UE zwraca się także do Mołdawii o zwiększenie zdolności administracyjnych, aby spełnić unijne wymogi dotyczące współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, cywilnych i handlowych, oraz – w odniesieniu do spraw karnych – o zapewnienie skutecznej współpracy z Eurojustem i Prokuraturą Europejską (EPPO). Mołdawia jest proszona o oddelegowanie prokuratora łącznikowego w pełnym wymiarze czasu pracy do Eurojustu i do siedziby EPPO.

Jeśli chodzi o **migracje**, UE zauważa, że Mołdawia w coraz większym stopniu staje się krajem tranzytowym i docelowym. UE podkreśla potrzebę zapewnienia właściwych mechanizmów koordynacji między odpowiednimi organami. UE odnotowuje, że Mołdawia planuje zaktualizować plan awaryjny dotyczący zarządzania dużymi przepływami migracyjnymi, i zwraca się do niej o przeznaczenie na ten cel odpowiednich zasobów. UE odnotowuje także, że Mołdawia planuje przyjąć niezbędne zmiany w dziedzinie legalnej migracji, aby dostosować krajowe przepisy do obowiązującego unijnego dorobku prawnego, np. w odniesieniu do jednego zezwolenia na pracę i pobyt dla obywateli państw trzecich (w tym pracowników sezonowych), do niektórych przepisów dotyczących łączenia rodzin i rezydentów długoterminowych, do przepisów dotyczących warunków wjazdu i pobytu pracowników o wysokich kwalifikacjach na podstawie niebieskiej karty UE oraz studentów i naukowców, a także do przepisów dotyczących pracowników przenoszonych wewnątrz przedsiębiorstwa. UE odnotowuje też, że Mołdawia zamierza dostosować krajowe przepisy do unijnego dorobku prawnego w dziedzinie migracji nieuregulowanej. UE podkreśla, że współpraca Mołdawii z Fronteksem przebiega dobrze, i zwraca się do Mołdawii o pogłębienie tej współpracy. UE przyjmuje również do wiadomości trwające negocjacje w sprawie zawarcia z Fronteksem nowego porozumienia roboczego uwzględniającego jego nowy mandat. UE odnotowuje także istotne wysiłki Mołdawii na rzecz budowania partnerstw operacyjnych z państwami członkowskimi w zakresie przeciwdziałania migracji nieuregulowanej. UE akcentuje potrzebę zwiększenia zasobów finansowych, kadrowych i technicznych we wszystkich aspektach działań w dziedzinie migracji, zwłaszcza po to, by lepiej zapobiegać migracji nieuregulowanej i lepiej nią zarządzać. UE zwraca się też do Mołdawii o zwiększenie jej zdolności w zakresie stosowania procedur powrotowych zgodnie z unijnym dorobkiem prawnym.

UE odnotowuje, że w dziedzinie **azyłu** uruchomiono środki w ramach planu awaryjnego, aby zaradzić masowemu napływowi do Mołdawii osób ubiegających się o azyl w kontekście rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie. UE zauważa jednak, że należy zwiększyć zdolności kadrowe, finansowe, techniczne i logistyczne na wypadek wzrostu liczby osób ubiegających się o azyl, w tym poprzez zapewnienie wystarczających warunków przyjmowania. UE zachęca również Mołdawię do zwrócenia baczniejszej uwagi na osoby o szczególnych potrzebach, zwłaszcza poprzez zmianę krajowego systemu ukierunkowanej pomocy dla ubiegających się o azyl osób o szczególnych potrzebach oraz poprzez zapewnianie im odpowiedniej pomocy i zakwaterowania. UE przyjmuje do wiadomości, że Mołdawia planuje przeprowadzić kompleksowy przegląd swojego systemu azylowego i zwiększyć dostęp osób ubiegających się o azyl do usług i programów integracyjnych.

UE odnotowuje, że **polityka wizowa** Mołdawii nie jest jeszcze w pełni dostosowana do unijnej polityki w tym zakresie. UE przypomina, że do przystąpienia do UE konieczna jest pełna harmonizacja przepisów z unijną polityką wizową i zwraca się do Mołdawii, by podjęła działania w celu stopniowego dostosowania przepisów w tym zakresie. UE zwraca się do Mołdawii, by zanim w pełni dostosuje przepisy do polityki wizowej, prowadziła bardziej rygorystyczne kontrole obywateli państw trzecich przybywających do Mołdawii w ramach ruchu bezwizowego, zwłaszcza z państw stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa lub ryzyko migracji nieuregulowanej. UE odnotowuje, że mołdawski system informacyjny będzie wymagał dodatkowych dostosowań technicznych w celu zapewnienia jego zgodności z wizowym systemem informacyjnym oraz że Mołdawia zamierza opracować krajowy wizowy system informacyjny współdziałający z systemem unijnym, co można zrealizować na odpowiednim etapie po przystąpieniu. UE zwraca się również do Mołdawii o opracowanie odpowiednich przepisów, procedur i zdolności w zakresie pobierania odcisków palców do celów wydawania biometrycznych dokumentów podróży i pobytu oraz do celów wymiany informacji z państwami członkowskimi.

Jeśli chodzi o **strefę Schengen i granice zewnętrzne**, UE przyjmuje do wiadomości dobrą i stałą współpracę operacyjną z Fronteksem w zakresie ochrony granicy, w tym zorganizowanie przez Mołdawię wspólnej operacji i prowadzenie przez nią współpracy w dziedzinie szkoleń. UE zwraca się do Mołdawii o dalsze rozwijanie tej współpracy i podkreśla potrzebę rozwiązania problemu dużej rotacji funkcjonariuszy policji granicznej, a także potrzebę ulepszenia infrastruktury i sprzętu. UE przypomina, że stosowanie znacznej części dorobku Schengen, w tym brak kontroli na granicach wewnętrznych, będzie uzależnione od spełnienia przez Mołdawię dodatkowych obiektywnych wymogów, co zostanie zweryfikowane w ramach mechanizmu oceny Schengen. UE przyjmuje do wiadomości zobowiązanie Mołdawii do przyjęcia planu działania dotyczącego Schengen w celu przygotowania się do przystąpienia do strefy Schengen.

Jeśli chodzi o **falszowanie euro**, UE podkreśla potrzebę utworzenia krajowego urzędu centralnego ds. zwalczania fałszowania pieniędzy oraz dalszego dostosowania przepisów do unijnego dorobku prawnego. UE z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w grudniu 2024 r. Mołdowa sfinalizowała procedurę przystąpienia do genewskiej konwencji o zwalczaniu fałszowania pieniędzy.

5. Kryteria gospodarcze

UE odnotowuje, że Mołdawia jest na drodze do tego, aby stać się **funkcjonującą gospodarką rynkową**. UE podkreśla, że Mołdawia zobowiązuje się do utrzymywania stabilności makroekonomicznej i kontynuowania reform gospodarczych, a także do utrzymywania stabilności finansów publicznych. UE odnotowuje, że poziomy długu publicznego są stabilne, jednak w kontekście niedawnych kryzysów Mołdawia odnotowywała duże deficyty budżetowe. UE zwraca się do Mołdawii, by zapewniała stabilność fiskalną, a jednocześnie wyważone inwestycje publiczne, w tym poprzez stosowanie nowych ram dotyczących jednolitego wykazu priorytetowych projektów, rozszerzenie bazy podatkowej i poprawę efektywności wydatkowania środków w oparciu o przeglądy wydatków. UE podkreśla, że pomimo znacznych wysiłków i postępów zrealizowanych w ostatnich latach utrzymują się główne słabości strukturalne, które nadal ograniczają skuteczne funkcjonowanie gospodarki rynkowej i zniechęcają inwestorów lokalnych i zagranicznych. Słabości te to m.in: (i) słabe otoczenie biznesowe, na które dodatkowo poważnie wpłynęła rosyjska wojna napastnicza przeciwko sąsiadującej Ukrainie, (ii) niski poziom uczestnictwa w rynku pracy, (iii) wysoki poziom gospodarki nieformalnej, (iv) dominacja przedsiębiorstw państwowych w niektórych sektorach, podczas gdy nie zrealizowano jeszcze ważnych etapów trwającej reformy dotyczącej tych przedsiębiorstw oraz (v) ograniczony rozwój sektora finansowego z utrzymującymi się barierami w dostępie do finansowania.

UE odnotowuje, że Mołdawia zwiększa swoją **zdolność do sprostania presji konkurencyjnej i siłom rynkowym** wewnątrz Unii. UE zauważa, że – pomimo stopniowego zwiększania roli usług – mołdawska gospodarka nadal jest w dużym stopniu zależna od sektora rolnego o niskiej wydajności, co naraża gospodarkę na wysokie ryzyko związane ze zmianą klimatu. UE zachęca Mołdawię do dalszej dywersyfikacji gospodarki i wzmocnienia jej odporności na zmianę klimatu. UE dostrzega coraz silniejszą integrację Mołdawii z rynkiem unijnym zarówno pod względem handlu, jak i bezpośrednich inwestycji zagranicznych, i zaleca Mołdawii dalsze wspieranie integracji lokalnych przedsiębiorstw z globalnymi łańcuchami wartości, w szczególności poprzez zwiększanie wartości dodanej i zróżnicowania eksportu. UE podkreśla, że odporność energetyczna Mołdawii w ostatnich latach znacznie się poprawiła, głównie za sprawą dużych inwestycji w infrastrukturę energetyczną i integracji z rynkiem unijnym. UE zauważa, że pomimo utrzymujących się istotnych luk sytuacja stopniowo się poprawia, jeżeli chodzi o infrastrukturę transportową, cyfryzację gospodarki i jakość edukacji. UE podkreśla także, że należy podnieść poziom inwestycji we wszystkich obszarach infrastruktury fizycznej, wykorzystując zasoby przewidziane w planie wzrostu gospodarczego dla Mołdawii. Wsparciem dla tych działań będzie usprawnione zarządzanie inwestycjami publicznymi i reformy administracyjne. UE zwraca się do Mołdawii, aby zwiększyła produktywność i postępy technologiczne, obecnie hamowane przez brak umiejętności przedsiębiorczych i technologicznych, niskie poziomy bezpośrednich inwestycji zagranicznych, niedopasowanie umiejętności oraz permanentnie niskie wydatki na badania i rozwój oraz innowacje. Cele te można osiągnąć dzięki podniesieniu jakości edukacji i poziomu wyników edukacyjnych oraz dopasowaniu ich do potrzeb rynku, a także działaniom wspierającym inwestycje w badania naukowe i transfer technologii z wykorzystaniem bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

UE zwraca się do Mołdawii o regularne i dokładne realizowanie unijnych zaleceń z zakresu polityki zawartych w sprawozdaniach Komisji w ramach pakietu rozszerzeniowego oraz razem uzgodnionych wytycznych politycznych w kontekście wspólnych wniosków z dialogu gospodarczo-finansowego UE i krajów kandydujących, a także zobowiązań w ramach planu wzrostu; powinno to pomóc Mołdawii w spełnianiu kryteriów gospodarczych.

6. Rozdział 5 – Zamówienia publiczne

UE odnotowuje, że w obszarze zamówień publicznych mołdawskie przepisy są częściowo dostosowane do unijnego dorobku prawnego. Mimo wysokiego poziomu dostosowania w **sektorze klasycznym i sektorze użyteczności publicznej** UE zwraca się Mołdawii, by dokonała przeglądu swoich przepisów w tych sektorach w odniesieniu do wyłączenia z zakresu przepisów, podstaw wykluczenia, kryteriów udzielania zamówienia, kryteriów kwalifikacji i wyboru wykonawców i zamówień o niskiej wartości, aby w pełni dostosować je do unijnych dyrektyw o zamówieniach publicznych. UE odnotowuje również, że w dziedzinie **koncesji i partnerstw publiczno-prywatnych (PPP)** mołdawskie przepisy są częściowo dostosowane do unijnego dorobku prawnego, i kładzie nacisk na wysiłki na rzecz dalszego dostosowywania przepisów. Ponadto UE zwraca się do Mołdawii o kontynuowanie wysiłków na rzecz ustanowienia spójnego ustawodawstwa w tej dziedzinie, a w szczególności na rzecz przyjęcia udoskonalonych ram prawnych dotyczących PPP. UE odnotowuje, że Mołdawia planuje wprowadzić kompleksowe przepisy dotyczące **zamówień w dziedzinie bezpieczeństwa i obronności**.

UE zauważa, że Mołdawia jest umiarkowanie przygotowana, jeśli chodzi o **zdolności w zakresie wdrażania i egzekwowania** przepisów w obszarze zamówień publicznych. UE podkreśla znaczenie przejrzystości i uczciwości w działaniach związanych z udzielaniem zamówień, a także znaczenie efektywności i starannego wdrażania. W szczególności UE odnotowuje, że Mołdawia planuje wdrożyć nowy system elektronicznych zamówień publicznych w celu zwiększenia przejrzystości, efektywności oraz skutecznego gromadzenia danych i monitorowania. UE zwraca się do Mołdawii, by zwiększyła zdolności instytucji zamawiających zarówno na szczeblu centralnym, jak i lokalnym, za pośrednictwem Agencji Zamówień Publicznych w celu dalszej poprawy funkcjonowania systemu zamówień publicznych równoległe z procesem reformy ram prawnych w tej dziedzinie, oraz by zwalczała ryzyko korupcji ze względu na dużą podatność tego sektora na takie ryzyko.

UE odnotowuje wysoki stopień dostosowania mołdawskich przepisów do unijnego dorobku prawnego w zakresie **systemu odwoławczego**. UE zwraca się do Mołdawii, by przeprowadziła przegląd ustawodawstwa w celu wyeliminowania niespójności w zakresie terminów składania skarg oraz by dostosowała swoje przepisy do unijnego dorobku prawnego dotyczącego systemu odwoławczego w sektorze użyteczności publicznej. Ponadto UE odnotowuje wdrożenie przez Mołdawię przejrzystego elektronicznego systemu składania skarg za pośrednictwem platformy prowadzonej przez Krajową Agencję ds. Rozpatrywania Skarg. UE podkreśla, że Mołdawia musi zapewnić interoperacyjność swojego zdigitalizowanego systemu odwoławczego równoległe z modernizacją systemu elektronicznych zamówień publicznych. UE zauważa, że mołdawski system odwoławczy utrzymuje stabilny poziom skuteczności i jakości decyzji w sprawie złożonych skarg.

7. Rozdział 18 – Statystyka

UE odnotowuje, że mołdawska **infrastruktura statystyczna** jest częściowo zgodna z unijnym dorobkiem prawnym. UE przyjmuje do wiadomości zobowiązanie Mołdawii do dalszego przeznaczania odpowiednich zasobów finansowych i kadrowych na sektor statystyczny, aby zapewnić pełne dostosowanie do unijnego dorobku prawnego.

UE odnotowuje, że Mołdawia planuje wdrożyć strategię rozwoju krajowego systemu statystycznego na lata 2023–2030 oraz program rozwoju krajowego systemu statystycznego na lata 2023–2026.

UE przyjmuje do wiadomości zobowiązanie Mołdawii do ustanowienia międzyinstytucjonalnej grupy roboczej i zawarcia protokołów ustaleń między instytucjami w celu lepszego rozgraniczenia obowiązków odpowiednich instytucji w zakresie sporządzania niektórych nowych rodzajów statystyk.

UE zauważa, że Mołdawia wdrożyła główną **klasyfikację UE** z różnym stopniem zgodności z unijnym dorobkiem prawnym. UE odnotowuje, że Mołdawia zobowiązała się do przeprowadzenia dalszych niezbędnych prac nad rejestrami statystycznymi, aby zapewnić pełną zgodność z unijnym dorobkiem prawnym.

UE podkreśla, że mołdawskie przepisy są częściowo dostosowane do unijnego dorobku prawnego w zakresie **statystyki**, ale konieczne są jeszcze istotne prace we wszystkich dziedzinach. UE zachęca Mołdawię do dalszych postępów we wszystkich obszarach statystyki z myślą o pełnym dostosowaniu.

8. Rozdział 32 – Kontrola finansowa

UE odnotowuje, że w odniesieniu do **publicznej wewnętrznej kontroli finansowej** mołdawskie przepisy są częściowo dostosowane do unijnego dorobku prawnego, a ramy ustawodawcze są w dużej mierze zgodne z normami unijnymi. UE podkreśla, że należy usprawnić skuteczne prowadzenie kontroli wewnętrznej, w szczególności w odniesieniu do delegowania odpowiedzialności kadry kierowniczej i zarządzania ryzykiem. UE zaznacza ponadto, że należy znacznie wzmocnić zdolności kadrowe jednostki audytu wewnętrznego oraz usprawnić procesy planowania audytu wewnętrznego, aby spełnić wymogi dotyczące funkcji audytu wewnętrznego.

UE zwraca się do Mołdawii, by zwiększyła oddziaływanie **funkcji audytu** wewnętrznego i zewnętrznego w celu zapewnienia pełnej zgodności z obowiązującymi w UE zasadami i normami zawodowymi.

Zachęca ją też, by odpowiednio zmieniła ramy ustawodawcze w celu uregulowania **kwestii niezależności i statusu Izby Obrachunkowej**, zgodnie z normami międzynarodowymi.

UE zwraca się do Mołdawii, by w pełni dostosowała ustawodawstwo krajowe do unijnej dyrektywy w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę **interesów finansowych Unii**.

Zachęca też Mołdawię, by formalnie ustanowiła i wzmocniła współpracę właściwych organów krajowych w zakresie **ochrony euro przed fałszowaniem**.

* * *

Uwzględniając obecny stan przygotowań Mołdawii, UE odnotowuje, że przy założeniu, że kraj ten musi nadal czynić postępy w dostosowywaniu przepisów do unijnego dorobku prawnego i odnośnych norm europejskich objętych klastrem 1 i we wdrażaniu tego dorobku i norm, konieczne będzie spełnienie następujących *kryteriów pośrednich*:

- *na poziomie horyzontalnym w odniesieniu do klastra 1* Mołdawia zapewni ściśle i stałe monitorowanie ciągłej realizacji programów działania dotyczących praworządności, reformy administracji publicznej i funkcjonowania instytucji demokratycznych za pośrednictwem solidnego i multidyscyplinarnego mechanizmu nadzoru, zwracając szczególną uwagę na adekwatność zasobów kadrowych i finansowych, zdolności instytucjonalne i przestrzeganie wyznaczonych terminów oraz aktywny i konstruktywny dialog ze społeczeństwem obywatelskim.

Rozdział 23 – Wymiar sprawiedliwości i prawa podstawowe

Mołdawia będzie dalej wdrażać kompleksową reformę wymiaru sprawiedliwości, zapewniając poprawę w kwestii bezstronności, niezależności, rozliczalności, jakości i efektywności systemu sądowego, zgodnie z unijnym dorobkiem prawnym i europejskimi normami.

W szczególności Mołdawia spełni to kryterium pośrednie, gdy:

- dalej zwiększy zdolności, jakość, przejrzystość, skuteczność i strukturalną *niezależność* autonomicznych organów zarządzania – sądowiczych i prokuratorskich, zwłaszcza Najwyższej Rady Sądowiczej i Najwyższej Rady Prokuratorów, oraz ich wyspecjalizowanych kolegiów, w tym poprzez przeznaczenie na ten cel wystarczających zasobów; poczyni wymierne postępy we wdrażaniu map organizacji sądów i prokuratorur;

- wzmocni niezależność strukturalną i utrzyma rozliczalność wymiaru sprawiedliwości i prokuratury, zwłaszcza czyniąc znaczące postępy w kierunku zakończenia *procedury* weryfikacji oraz utrzymując rozliczalność i uczciwość wymiaru sprawiedliwości na wszystkich szczeblach po zakończeniu procedury sprawdzającej, zgodnie z normami europejskimi, w tym poprzez usprawnienie procedur dyscyplinarnych oraz zwiększenie autonomii operacyjnej i strukturalnej uczciwości prokuratury;
- poprawi jakość wymiaru sprawiedliwości, m.in. poprzez zapewnienie wystarczających zasobów finansowych i kadrowych służbom sądowniczym i prokuratorskim, znaczne zredukowanie wakatów w wymiarze sprawiedliwości, zrealizowanie reformy Sądu Najwyższego oraz poprawę funkcjonowania Krajowego Instytutu Sprawiedliwości;
- zwiększy efektywność sądownictwa, w tym poprzez poprawę wskaźników zamykanych spraw i skrócenie czasu *rozpoznawania* spraw, aby trwale zredukować liczbę spraw zaległych, poprzez usprawnienie postępowania przed Sądem Konstytucyjnym, stosowanie alternatywnych mechanizmów rozstrzygania sporów, udoskonalenie pomocy prawnej, zwiększenie wskaźników wykonywania wyroków oraz poprawę cyfryzacji systemu wymiaru sprawiedliwości.

Moldawia poczyni istotne dalsze postępy w przeciwdziałaniu i zapobieganiu korupcji.

W szczególności Moldawia spełni to kryterium pośrednie, gdy:

- będzie konsekwentnie wdrażać prawne i strategiczne ramy zwalczania korupcji, zgodnie z normami europejskimi i międzynarodowymi, w tym odpowiednimi zaleceniami GRECO, OBWE–ODIHR oraz OECD, przy zapewnieniu skutecznej koordynacji, budżetowania, monitorowania i oceny;
- zwiększy w istotny sposób niezależność, skuteczność, koordynację i zdolności operacyjne wyspecjalizowanych instytucji antykorupcyjnych, a także innych właściwych instytucji odpowiedzialnych za walkę z korupcją;

- wzmocni efektywność ram zapobiegania korupcji, w tym będzie stopniowo dostosowywać swoje przepisy do unijnego dorobku prawnego w takich obszarach jak ochrona sygnalistów oraz poprawa weryfikacji deklaracji majątkowych;
- poczyni wymierne postępy w celu wykazania solidnych wyników, jeśli chodzi o dochodzenia, *ściganie* i wydawanie wyroków skazujących w sprawach o korupcję, w szczególności prawomocnych wyroków skazujących na wysokim szczeblu, i zwiększy ilość i ogólną wartość zajętego, zamrożonego i skonfiskowanego mienia;
- w większym stopniu włączy do głównego nurtu konkretne środki antykorupcyjne w oparciu o *oceny* ryzyka i systemowe środki pomagające zwiększyć poziom uczciwości w sektorach najbardziej narażonych na korupcję.

Moldawia dodatkowo wzmocni ochronę praw podstawowych w praktyce. W szczególności Moldawia spełni to kryterium pośrednie, gdy:

- wzmocni wdrażanie ram prawnych i politycznych dotyczących praw podstawowych oraz *ich* egzekwowanie w praktyce, w szczególności poprzez bardziej systematyczne wykonywanie wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i zwiększenie zdolności niezależnych instytucji ds. praw podstawowych, w tym Rady ds. Równości i Biura Rzecznika Praw Obywatelskich;
- będzie kontynuować reformę systemu penitencjarnego, m.in. poprzez poprawę warunków w więzieniach i aresztach oraz podejmowanie działań następczych w przypadkach złego traktowania;
- zapewni większą wolność zrzeszania się i wypowiedzi, w tym wolność i pluralizm mediów, poprzez wzmocnienie niezależności i zdolności instytucjonalnych mediów publicznych oraz ustanowienie ram służących monitorowaniu ich działalności, a także zapewnienie przejrzystości własności mediów zgodnie z normami unijnymi i międzynarodowymi;

- zapewni dalsze postępy w dostosowywaniu prawa krajowego do unijnego dorobku prawnego w zakresie równości i niedyskryminacji, przestępstw z nienawiści i nawoływania do nienawiści, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i zwalczania przemocy ze względu na płeć, praw *procesowych* osób podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym i praw ofiar, a także ulepszy gromadzenie danych oraz zapewni specjalistyczne usługi wsparcia dla ofiar przemocy i wzmocnienie zdolności Krajowego Centrum Ochrony Danych;
- poczyni postępy w tworzeniu zintegrowanego systemu ochrony dzieci i *dostosowywaniu* krajowych przepisów do unijnego dorobku prawnego dotyczącego praw dziecka oraz w procesie deinstytucjonalizacji opieki nad dziećmi pozbawionymi opieki rodzicielskiej i nad osobami z niepełnosprawnościami.

Rozdział 24 – Sprawiedliwość, wolność i bezpieczeństwo

Moldawia poczyni wymierne postępy w walce z poważną i zorganizowaną przestępczością.

W szczególności Moldawia spełni to kryterium pośrednie, gdy:

- będzie dalej dostosowywać przepisy do unijnego dorobku prawnego w zakresie zwalczania przestępczości zorganizowanej, w tym w odniesieniu do dochodzeń i kryminalizacji prania pieniędzy, a także odzyskiwania i konfiskowania mienia;
- poczyni *wymierne* postępy w celu wykazania solidnych wyników w prowadzeniu dochodzeń i w ściganiu oraz wydawaniu prawomocnych wyroków skazujących we wszystkich obszarach poważnej i zorganizowanej przestępczości (takich jak handel ludźmi i niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych, cyberprzestępczość, nielegalny handel bronią palną, produkcja narkotyków i handel nimi oraz pranie pieniędzy, a także walka z terroryzmem);

- wykaże, że praktyka systematycznego wszczynania dochodzeń finansowych w przypadku spraw dotyczących poważnej i zorganizowanej przestępczości, w tym *prania* pieniędzy, jest wiarygodna i konsekwentna;
- poczyni *wymierne* postępy w celu wykazania solidnych wyników w zajmowaniu i ostatecznym konfiskowaniu mienia oraz usprawni system odzyskiwania mienia;
- poczyni znaczne postępy w rozbijaniu siatek handlu ludźmi i *nielegalnego handlu* tą bronią, m.in. poprzez zapewnienie operacyjności krajowego punktu kontaktowego ds. broni strzeleckiej i lekkiej;
- wzmocni swoje ramy instytucjonalne, szczególnie poprzez bardziej precyzyjne określenie uprawnień i funkcji organów ścigania, zwiększenie ich niezależności i uczciwości, poprawę zdolności operacyjnych, analitycznych i informatycznych oraz zacieśnienie współpracy między agencjami;
- *zwiększy* zdolności administracyjne, aby spełnić unijne wymogi dotyczące współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, cywilnych i handlowych i zapewnić skuteczną współpracę z Eurojustem i EPPO.

Moldawia zwiększy swój wkład we współpracę antynarkotykową. W szczególności Moldawia spełni to kryterium pośrednie, gdy:

- utworzy dobrze funkcjonujący i dysponujący wystarczającymi zasobami krajowy system wczesnego ostrzegania, *wzmocni* centrum monitorowania narkotyków oraz dostosuje swoje ustawodawstwo do unijnego dorobku prawnego w zakresie narkotyków i prekursorów narkotyków;
- poczyni wymierne postępy w celu wykazania solidnych wyników w zajmowaniu i *niszczeniu* narkotyków oraz konfiskowaniu powiązanego mienia.

Mołdawia osiągnie rezultaty w obszarze legalnej migracji i migracji nieuregulowanej, azylu oraz w kwestiach związanych z dorobkiem Schengen i granicami zewnętrznymi oraz polityką wizową. W szczególności Mołdawia spełni to kryterium pośrednie, gdy:

- w większym stopniu dostosuje swoje przepisy do unijnego dorobku prawnego w zakresie migracji, azylu, polityki wizowej i zarządzania granicami, w tym zapewni większą zgodność z europejską metodyką w zakresie zintegrowanego zarządzania granicami;
- zwiększy swoje zdolności instytucjonalne, usprawni mechanizmy współpracy i koordynacji między *organami* zaangażowanymi w zarządzanie migracjami, granicami i azylem, zaktualizuje plan zarządzania zwiększonymi mieszanymi przepływami migracyjnymi oraz wzmocni walkę z migracją nieuregulowaną i przemytem migrantów;
- *usprawni* swój system azylowy, w tym oferowanie przez państwo niezbędnych usług osobom ubiegającym się o azyl.

* *

Uwzględniając obecny stan przygotowań Mołdawii, z zastrzeżeniem spełnienia przez nią kryteriów pośrednich, w ujęciu horyzontalnym i w rozdziałach dotyczących praworządności, UE odnotowuje, że przy założeniu, że Mołdawia musi nadal czynić postępy w dostosowywaniu przepisów do unijnego dorobku prawnego objętego poniższymi rozdziałami i we wdrażaniu tego dorobku, oraz bez uszczerbku dla wszelkich dodatkowych warunków ustanowionych w ramach przyszłych kryteriów określonych w odniesieniu do klastra 1, rozdziały te mogą zostać wstępnie zamknięte, jak tylko UE stwierdzi, że spełnione zostały następujące kryteria:

Rozdział 5 – Zamówienia publiczne

Mołdawia w pełni dostosuje krajowe ramy prawne do unijnego dorobku prawnego w odniesieniu do wszystkich obszarów zamówień publicznych, w tym także koncesji, partnerstw publiczno-prywatnych i zamówień w dziedzinie obronności, oraz umów międzynarodowych zwalniających niektóre zamówienia z zasad dotyczących zamówień publicznych, zgodnie z unijnym dorobkiem prawnym.

Mołdawia zapewni odpowiednie zdolności administracyjne i instytucjonalne na wszystkich szczeblach i podejmie stosowne środki, by zapewnić prawidłowe wdrażanie i egzekwowanie krajowych przepisów w tej dziedzinie, a także narzędzia wdrażania i monitorowania, odpowiednio wcześniej przed przystąpieniem. Obejmuje to w szczególności:

- wzmocnienie mechanizmów kontroli i audytu oraz zwiększenie przejrzystości na etapie wykonywania zamówień publicznych w oparciu o systematyczne oceny ryzyka i priorytetowe kontrole w przypadku sektorów i procedur podatkowych na ryzyko;
- efektywne funkcjonowanie systemu odwoławczego, w tym w dziedzinie koncesji, partnerstw publiczno-prywatnych i zamówień w dziedzinie obronności;
- środki/działania związane z zapobieganiem korupcji i konfliktom interesów w dziedzinie zamówień publicznych oraz ze zwalczaniem tych zjawisk zarówno na szczeblu centralnym, jak i lokalnym.

Mołdawia wykaże solidne wyniki w zakresie sprawiedliwego i przejrzystego systemu zamówień publicznych, który zapewni efektywne, skuteczne i opłacalne wykorzystywanie zasobów publicznych, konkurencję oraz silne zabezpieczenia przed korupcją i zdecydowane działania antykorupcyjne.

Rozdział 18 – Statystyka

Mołdawia przedstawi kluczowe dane makroekonomiczne (rachunki narodowe, w tym statystykę finansów sektora instytucji rządowych i samorządowych i statystykę procedury nadmiernego deficytu) zgodnie z obowiązującą metodyką europejskiego systemu rachunków (ESA) oraz powiązaniem z nią programem transmisji ESA, wymogami notyfikacyjnymi w zakresie dochodu narodowego brutto i procedury nadmiernego deficytu i innymi odnośnymi wymogami, a także przedstawi wymagany szczegółowy opis zastosowanej metodyki, a Eurostat uprzednio zweryfikuje przedstawione dane i opisy i potwierdzi odpowiednie dostosowanie do zasad UE, jeżeli chodzi o terminowość, kompletność, spójność, przejrzystość i dokładność;

Mołdawia przyjmie plan działania dotyczący: (i) wyeliminowania pozostałych braków we wszystkich tablicach ESA, (ii) przekazania pozostałych tablic z programu transmisji ESA, (iii) wyeliminowania pozostałych braków w informacjach, które należy przekazać wraz z tablicami w ramach procedury nadmiernego deficytu i (iv) wdrożenia wszelkich pozostałych kwestii metodologicznych. Eurostat potwierdzi stosowność tego planu działania.

Rozdział 32 – Kontrola finansowa

Mołdawia zapewni właściwe wdrożenie krajowych przepisów dotyczących publicznej wewnętrznej kontroli finansowej, w szczególności w odniesieniu do delegowania odpowiedzialności kadry kierowniczej i zarządzania ryzykiem. Zdolności administracyjne jednostki audytu wewnętrznego zostaną wzmocnione. Procesy planowania audytu wewnętrznego będą spełniać wymogi dotyczące funkcji audytu wewnętrznego.

Mołdawska Izba Obrachunkowa będzie spełniała normy Międzynarodowej Organizacji Najwyższych Organów Kontroli (INTOSAI). W szczególności w mołdawskich ramach prawnych zostanie odpowiednio uregulowana kwestia niezależności i statusu Izby Obrachunkowej.

Mołdawia dostosuje swoje przepisy do unijnego dorobku prawnego w zakresie zwalczania nadużyć finansowych i wszelkiej innej nielegalnej działalności na szkodę interesów finansowych Unii. Mołdawia utworzy funkcjonalną i efektywną jednostkę koordynującą zwalczanie nadużyć finansowych (AFCOS) i odpowiadającą jej sieć. Mołdawia wdroży efektywną krajową strategię przeciwko nadużyciom w celu ochrony interesów finansowych Unii. Mołdawia osiągnie solidne wyniki współpracy z Komisją, OLAF i Prokuraturą Europejską (EPPO) w zakresie zgłaszanych nieprawidłowości i dochodzeń dotyczących unijnych środków finansowych.

Mołdawia dostosuje swoje przepisy do unijnego dorobku prawnego w zakresie weryfikacji autentyczności monet euro oraz ustanowi odpowiednie struktury i zacieśni współpracę między właściwymi organami krajowymi.

* *

Monitorowanie postępów w dostosowywaniu przepisów do unijnego dorobku prawnego i odnośnych norm europejskich będzie kontynuowane przez cały czas trwania negocjacji. UE podkreśla, że będzie wyjątkowo bacznie monitorować wszystkie poszczególne kwestie wspomniane powyżej z myślą o tym, by Mołdawia dysponowała zdolnościami administracyjnymi, zdolnością do zakończenia procesu dostosowywania przepisów we wszystkich sektorach objętych przedmiotowym klastrem, a także czyniła dalsze postępy we wdrażaniu i egzekwowaniu przepisów. Należy zwrócić szczególną uwagę na powiązania pomiędzy niniejszym klastrem a innymi klastrami negocjacyjnymi. Ostatecznej oceny zgodności ustawodawstwa Mołdawii z unijnym dorobkiem prawnym i odnośnymi normami europejskimi oraz zdolności wdrożeniowych Mołdawii można będzie dokonać dopiero na późniejszym etapie negocjacji. UE zachęca Mołdawię, aby oprócz wszelkich informacji, których UE może wymagać do celów negocjacji w sprawie przedmiotowego klastra i które należy przedstawić podczas konferencji, regularnie przekazywała Radzie Stowarzyszenia szczegółowe informacje pisemne na temat postępów we wdrażaniu unijnego dorobku prawnego.

Uwzględniając wszystkie wymienione powyżej kwestie, konferencja będzie musiała powrócić do tego klastra we właściwym czasie.

Ponadto UE przypomina, że między 3 czerwca 2026 r. a datą zakończenia negocjacji mogą wejść w życie nowe akty prawne stanowiące część unijnego dorobku prawnego.